

Kajáni avar temető (Szentés határa), február hó. A népvándorláskorabeli nagy temető olyan páratlan érdekességekkel szolgált, hogy felfigyelt rá az egész világ. Ma már a „The Times” ismerteti képben és írásban a kajáni avar temető kincseit, a nagy francia lapok és magazinok is erről számolnak be, Amerika kért képanyagot és tudósítást újabban Csallány Gábortól, a szentesi múzeum igazgatójától, a Világhíradó számára hangos filmre vették fel a kincseket és az ásatásokat.

Amikor elsőízben számoltunk be a kajáni kincsekről, akkor még „mindössze” egy csókolódzó csontváz volt a sztár. A temetőből azóta több mint 350 új sírt tártak fel és szinte napról napra újabb és újabb csodák, páratlan érdekességű leletek kerülnek ki a föld alól.

A csókolódzó csontváz óta megtalálták a rabszolgák temetőjét, amely egészen külön fekszik az ékszeres, övdízes, veretes, tehát leletekben gazdag avar harcosoktól, vezérektől, előkelő avar hölgyektől. A rabszolgák sírjaiban semmi dísz, csak csontváz és egyetlen egy szál fegyver: egy késféle...

... A Szentestől Szarvasra vezető köves út baloldalán van a híres kajáni csárda közvetlen közelében az a temetőrész, amelyet most tárt fel Csallány igazgató. A rabszolgatemető után került sorra az ölelkező házaspár csontváza. Az itt közölt képen jól látni, hogy a nő a férfi vállára hajtott a fejét, egymást pedig átölelve tartják még a sírban is... Ki tudja, milyen tragédiát, vagy szerelmet jelképez a sírontúli ölelkezés?

Egy másik érdekes lelet: rábukkantak egy avar kisgyermek sírjára és a gyermekcsontváz mellett egy csörgőt találtak. Az 1200 esztendő avar bronzcsörgő csodálatosan épségben maradt, ma is csilingelő hangot ad, akármelyik mai kisgyermek eljátszozhatna vele...

A harmadik páratlan érdekesség: megtalálták egy avar nagymama és a kis unokája sírját. Honnan tudják, hogy „nagymama”? Onnan, hogy a női csontváznak egyetlenegy foga sincs, a csontokról az antropológia ennyi idő után is meg tudja állapítani, hogy az eltemetett fiatal volt-e, vagy öreg. Az öreg avar nő mellett ott van, félig az ölébe borulva, a kisgyermek... A kis unoka ... Együvé tartozhattak az életben, azért temették el őket együtt és ki tartozhatik egymáshoz ilyen örök szeretettel, mint a nagymama, meg a kis unoka.

Tizennyolc lovas sírt tártak fel Magyarország legnagyobb avar temetőjében és a kutatásokat mindaddig folytatják, amíg a rendelkezésre álló kis pénzösszeg el nem fogy. A nagy nyomorban lévő Csongrád megyének - sajnos - manapság alig van pénze népvándorláskorabeli temetők vallatására....

Raczkó Lajos.